

IDAs hørings svar til "udkast til ændring af bekendtgørelse om affald"

17. november 2021

Til mim@mim.dk med kopi til nifol@mim.dk

Journalnummer 2021-5770

I IDA takker vi for muligheden for at kommentere på udkast til ændring af bekendtgørelse om affald.

Overordnede kommentarer:

Den udsendte bekendtgørelse er i vores optik en logisk opfølgning på den nationale handlingsplan for cirkulær økonomi. Derfor er mange af vores kritikpunkter de sammen som til den nationale handlingsplan for cirkulær økonomi. De kommentarer, vi indsendte i den forbindelse, kan genses her: <https://ida.dk/om-ida/ida-mener/analyser-og-rapporter/hoeringssvar/idas-hoeringssvar-til-handlingsplan-for-cirkulaer-oekonomi>

Bekendtgørelsen illustrerer med al tydelighed, at vi ikke tilnærmelsesvis er i gang med en cirkulær omstilling af vores produktion og forbrug.

I IDA opfordrer vi til, at det bliver en politisk vision, at gøre Danmark til et grønt udviklingslaboratorium inden for produktion og forbrug. Vi mener, at vi i Danmark skal bidrage til en global grøn omstilling ved at finde løsninger, der kan bruges i hele verden. Teknologi og know-how udviklet i Danmark vil være til gavn for dansk systemeksport og arbejdspladser, og ikke mindst støtte op om den globale omstilling, hvor der er brug for samarbejde og vidensdeling, hvis vi skal nå i mål med den grønne omstilling.

Når vi udvikler og fremviser løsninger, der er til gavn for vores natur, miljø og klima, kan det komme hele verden til gavn, og en omstilling fra den nuværende lineære økonomi til en cirkulær økonomi har et afgørende potentiale. Med cirkulær økonomi producerer vi mere bæredygtigt, reducerer vores træk på jordens ressourcer og genanvender ressourcerne. Det afgørende er, at vi fra dansk side også bidrager med at udvikle fremtidens løsninger, som resten af verden har brug for.

I IDA mener vi, at den nye affaldsbekendtgørelse som minimum bør ændres på nedenstående områder:

1. Definition og forståelse af genanvendelse trænger til modernisering. I den forbindelse bør der arbejdes med en nuanceret og differentieret tilgang til genanvendelsesbegrebet, så det er tydeligt, at genanvendelse kommer i mange kvaliteter.

2. Udvidelse af affaldshierarkiet, med udvikling af et genanvendelseshierarki.
3. Nye måde at måle genanvendelse på – vi skal i fremtiden også måle på kvaliteten af genanvendelsen.

I IDA er vi naturligvis opmærksom på, at nogle af de ændringer vi ønsker, bør komme fra EU – fx krav om at måle på kvaliteten i genanvendelse og en udvidelse af affaldshierarkiet. Vi mener dog, at vi i Danmark har mulighed for at vise vejen, og dermed fremme en ændring på EU-niveau.

Det miljømæssigt bedste og det første led i den cirkulære økonomi er altid at undgå affald og i stedet reparere eller genbruge det eksisterende. Men selv den bedste reparatør kan ikke håndtere alt, og når der samtidig skal være plads til en teknologisk udvikling af samfundet, vil der altid være affald, der skal genanvendes. Derfor har vi i nedenstående fokus på forbedring af den eksisterende genanvendelse.

I takt med at sortering rulles ud i kommunerne, bør der i IDAs optik være langt mere fokus på hvad der sker med det sorterede affald.

Kommentar til affaldsbekendtgørelsens kapitel 2 - Definitioner

IDA mener, at der er behov for ny definition af genanvendelse.

I den nuværende forståelse af genanvendelse skelnes der ikke mellem de forskellige kvaliteter af genanvendelse, og det betyder, at al genanvendelse sidestilles som værende lige godt. Denne problematik skal vi adressere, hvis genanvendelse i fremtiden i langt højere grad skal være et element af cirkulær økonomi og ikke blot levetidsforlængelse af materialerne.

Der er behov for en modernisering af definitionen og forståelsen af genanvendelse med flere nuancer, og hvor den specifikke kvalitet af genanvendelsen afspejles.

I IDAs optik bør affald indsamlet til genanvendelse i Danmark bliver høj kvalitetsgenanvendt. En satsning på høj kvalitetsgenanvendelse skal understøtte, at Danmark bliver et reelt udviklingslaboratorium for høj kvalitetsgenanvendelse.

Det skal tydeliggøres over for både virksomheder og forbrugere, at der er forskel på genanvendelse. Klare definitioner af, hvad der er god genanvendelse, er nødvendige. Det skal herunder være tydeligt, at god genanvendelse er langsigtet. Den udbredte opfattelse af, at al genanvendelse groft sagt har samme værdi er problematisk. Derfor anbefaler IDA at der udvikles et genanvendelseshierarki, således at der differentieres inden for fx 4 kvaliteter af genanvendelse.

Kommentar til affaldsbekendtgørelsens kapitel 4 - Kommunal affaldshåndtering - affaldshierarki

EU-Kommissionens affaldshierarki bør udbygges. Hierarkiet opstiller rammer for prioriteringen inden for affaldshåndtering, eksempelvis således at egentligt genbrug altid rangeres højere end

enhver form for genanvendelse. Hvilket i vores optik stadig er altafgørende – at forebyggelse prioriteres først. Det er genanvendelseselementet der skal opdeles – vi foreslår en firedeling.

Vi foreslår, at affaldshierarkiets genanvendelseselement så at sige foldes ud, så der opnås en graduering inden for genanvendelse og skelnes og rangordnes mellem de forskellige genanvendelseskvaliteter. Det er centralt, at vi ikke skubber et problem foran os ved at acceptere en genanvendelse, der betyder, at materialerne ikke kan bruges igen og igen (også kaldet downcycling) i håb om, at teknologien vil udrydde problemet med tiden. Dette er også afgørende for at forsyne industrien med genanvendte materialer fra år 1 og ikke eksempelvis år 10. Et genanvendelseshierarki vil kunne understøtte behovet for en mere nuanceret tilgang til genanvendelse. I IDA har vi udarbejdet et forslag til et sådant genanvendelseshierarki.

Et genanvendelseshierarki vil kunne fungere som en central vejledning i omstillingen til en cirkulær økonomi. Forbrugere, om det er kommunale indkøbere, indkøbere i store virksomheder eller den almindelige dansker, skal vejledes bedre. Hierarkiet synliggør, at ikke alle former for genanvendelse reelt bidrager til den cirkulære økonomi, men i mange tilfælde udgør en kortsigtet løsning her og nu. Det er også derfor, at genanvendelse af nogle mere ses som "genanvendelsesøkonomi" og ikke cirkulær økonomi.

Et genanvendelseshierarki skal også tjene det formål, at vi som samfund undgår fejlinvesteringer. En tydeliggørelse af hvilke former for genanvendelse, vi først og fremmest skal bestræbe os på, skal være en vejviser i forhold til investeringer i genanvendelsesanlæg samt guide de miljøgodkendelser, der skal tildeles i den forbindelse.

Kommentar til affaldsbekendtgørelsens kapitel 6 - Kommunale affaldsordninger

I bekendtgørelsen fremgår det, at Kommunalbestyrelsen skal sikre en høj reel genanvendelse af de indsamlede fraktioner, fx papiraffald. Hvilket vi foreslår suppleret med et krav om, at der også måles på kvaliteten i genanvendelsen. Det er således IDAs anbefaling, at der i fremtiden også måles på kvaliteten i genanvendelsen.

Vi står midt i et skifte i forhold til, hvordan vi måler og dokumenterer genanvendelse. Fra at have målt på mængde "indsamlet til genanvendelse", vil der fremadrettet blive målt på "reel genanvendelse" – altså hvor meget af det affald, der er indsamlet til genanvendelse, bliver egentligt genanvendt.

IDAs anbefaling er, at der skal være langt mere fokus på recirkuleringspotentialer, så der i fremtiden bliver målt på både mængde, der indsamles til genanvendelse (EU-krav) og på kvaliteten af den faktiske genanvendelse. Således at omdrejningspunktet for genanvendelse er cirkularitetspotentialer.

Kommentar til Bilag 6:

Angående tekstilaffald

I IDA finder vi det fornuftigt, at indsamling af tekstilaffald er blevet udskudt, såfremt vi bruger perioden til at fokusere på, hvad og hvor dette tekstilaffald skal sendes videre til, herunder hvorvidt vi inden for Danmarks grænser skal have løsninger der kan tage imod tekstilaffaldet.

I bilag 6 står der: *"Som tekstilaffald sorteres udtjent tøj og tekstiler som f.eks. tøj, håndklæder og gardiner, der er hullet, slidt, plettet eller på anden måde ødelagt. Tekstilaffaldet inkluderer ikke sko, bæltter og tasker samt genbrugseget tøj og tekstil. Tekstilaffaldet må ikke være vådt eller indeholde uønskede stoffer, der kan give problemer i genanvendelsen, f.eks. kemikalie-, olie- eller malingpletter, madrester og jord."*

Denne definition rummer i vores optik nogle udfordringer. Det må forventes at afhænge af modtageranlæggets muligheder, når det handler om, hvilke krav man for eksempel kan stille til renheden af tekstilerne. Dertil kommer, at det selvfølgelig er meget vigtigt at, at tekstilaffaldet ikke må indeholde uønskede stoffer. Især set i forhold til den videre genanvendelse, hvor uønsket stoffer naturligvis skal undgås. Det må dog forventes, at denne definition kan skabe forvirring for forbrugeren. Som forbruger må det anses som værende yderst vanskeligt at vurdere, om tekstilerne indeholder uønskede stoffer.

Vi står naturligvis til rådighed for uddybning af vores kommentarer.

På vegne af IDA

Sine Beuse Faueryby

sbf@ida.dk